

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Balla Vilmos*

Cím: *Régi pesti kávéházak*

Forrás:

Pesti Hírlap

3m
(Hely)

1925. 11. 11.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

Idő

"1925"

Személy

Régi pesti kávéházak.

A firma.

A pesti kávéházak cégei majdnem mind az osztrák fővárosból valók és — épuja amint a Wiener Mode néhány hónapon belül áikel a határon — mielőtt oda új kávéháznak (vagy szállodának) a híre érkezik, biztosra vehető, hogy annak a neve nemsokára Budapest utcáin is feltűnik, esetleg némi honi sallanggal fölcicomázva. Innen kerülnek aztán a többnyire idegen hangzású elnevezések a periferiákra és ez az oka annak, hogy a kávéházaknak nálunk a legritkább esetben van magyaros cégére. (De azért „Wiener Café“ sohasem volt Pesten, míg az ősrégi Király-utcai „Wiener Bierhallé-ban ma is söröznek.) Egyedüli kivétel talán a kedves „Othlon“, amely név alatt Budapesten már megszűnt a Rákóczi-uti kávéház, ám künn a rendezett tanácsú városokban és a nagyközségekben mindenütt akad ilyen című helyiség. Ezt a nevet tudvalevően Jókai adta a hírlapírók körének. Azóta már e bájos jelző zománca is lekopott a sok Élelmiszer-, Cipőkrém-, Harisnya- és egyéb otthon révén. Ép úgy, amint lejáratták a monarchia nimbuszát a Nyakkendő-, Tea-, Szappankirályok és más branchébeli felséges urak.

Mulatságos volt, hogy amikor a lipótköruti „Klub“-bal szemben konkurrens vállalatot csináltak és Wienben épen fölavatták a Café Belmont-t, ettől a névtől annyira el volt ragadtatva a pesti „alapító“, hogy gyorsan átfestette a már megrendelt és a saját szürke vezetéknevére szóló cégtáblát, szintén fölvéve a derüsenk tetsző Belmont-nevet, amelynek égisze alatt csakhamar derüsen tönkrement.

Ugyszólván tradíció, hogy rendszeren csak a második „tulajdonos“ retizál, mert ez aránylag olcsón jut az egész verkleihez. Jelentkezett is egy elszánt No. II, aki — miután ezidőben a wieni Atlantis-kávéház létesült — etablissementjének szintén ezt a nevet adományozta, noha abban az időben már Budapesten is tudták, hogy az osztrák főváros Atlan-

tiszában a világ minden tájáról összeverődött kalandorok tanyáznak. Itt adtak egymásnak találkozózt a kiközösített bohémek, az éjszakai élet professzionátus alakjai, a beteges hajlamú férfiak és a nagyhaju örökös lázadók. A Lipót-köruti kávéház Atlantisz patronátusa alatt pedig rövidesen elődje sorsára jutott.

Impex.

Ausztriában — mint mindenütt — tobzódott akkoriban a siber-világ, amely valutázással, továbbá áruk behozatalával és kivitelével foglalkozott. A kedélyes veanerek ezeket az ellenszenves alakokat (az Import-Export nyomán) elnevezték Impex-eknek, egy „hamur“-os kávé pedig Café Impex-nek keresztelte el a lokalitását. Valószínű volt, hogy a Belmont és Atlantisz után következő jelölt szintén az Impexbe fog belekapaszkodni. Am egyáltalán nem akadt bátor harmadik, hanem az tüzletet megvette egy részvénytársaság, amelynek — eléggé furcsa véletlen — Impex volt a cége. Ugyancsak véletlenség, hogy ez

a társaság hamarosan átesett a kényszeregyezésen, noha mostanában inkább az a szokatlan, ha egy kereskedelmi vállalat elkerüli ez immár sablonossá vált fölszámolási módot. Mert manapság minden kereskedő gyanus, aki még nem folyamodott e közkedvelt eljárás megindításáért. Az ilyen különködő alakkal nem ajánlatos összeköttesbe lépni.

Bécsi reggeli.

Tulajdonképpen Bécsből plántáltuk ide a kávéház kultuszát. A német birodalomban az ilyen helyiséget szintén Wiener Café-nak hívják. A káprázató, olykor izléstelen luxus dolgában azonban mindig Pest vezetett. Bécsi zamatja van egyébként az összes szakkifejezéseknek; ilyenek a Herr Ober (főur), a melange, a kapuciner, a pikolo, a knikebajn, a bécsi reggeli stb.

Utóbbi az importcikkeknek még legszimpátiku-

sabbja. E reggelinek a szilárd alapkővet adta a kávé, csokoládé vagy tea, amely bázis körül csoportosult a vaj, tojás, sonka, jam és néhány szelet kenyér vagy zsemlye. A jobb polgári kávéházakban egy koronát kóstált ez a gasztronómiai revü, de a sok pénzért aztán guszthusosan fölszolgálták egy damaszterítővel borított és az asztallap felét elfoglaló tableten, amelyen azonfelül mindenféle kis és nagy evőeszköz, edény, pohár, továbbá só-, paprika- és főgvájótartó foglalt helyet. A dözsölő vendégek jó félórán is elpizmogtak e nevezetes früstökkel, amit leginkább vasárnap és ünnepnapon rendeltek, mert ilyenkor volt ráérő idejük, de máskülönbén havi harminc korona (csupán az első étkezésért) tulságosan megterhelte volna a büdzsét.

Bécsből importáltuk továbbá az összes porcelán-, üveg-, ezüst-, alpacca és egyéb fölszereléseket. Épen csak a bécsi kifli és kissütemény valóban szeretetreméltó minőségét nem honosítottuk meg.

Vetített képek.

Ismert kávéház volt a kilencvenes években Vanek József japán stílusban és eredeti bambusz-butorokkal berendezett helyisége az Erzsébet-köruton, ahol a nagyműveltségű kávé, aki fiatal korában többször is körülutazta a világot, esténként saját találmányu gépei segítségével vetített képekkel szórakoztatta a közönséget. Ezekkel, valamint bűvészmutatványaival produkálta magát mindenfelé Európában, Afrikában és Ázsiában. Amikor 1880-ban bolyongásából visszatért, elsőbben a József-körut és Stáció- (Baross-) utca sarkán nyitott kávéházat és tíz évvel később átmélt az Erzsébetvárosba. Mindenütt nagy publikumot vonzottak a vetített képek. Agai Adolf (Csicseri bors) asztaltársasága volt a „Vanek“-be járó hírlapírók központja. Utóbb a Margit-köruton nyitott kávéházat. Végül pedig mint nyelvtanár működött. Egyik fia: Vanek József karrikatura-rajzoló, a *Pesti Hírlap* művészi munkatársa.

Balla Vilmos.